



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2021-03-19
Stockholm

Mål nr
M 5486-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-05-04 i mål nr M 7599-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Lidingö stad

Motpart

Prästlönetillgångar i Stockholms stift,
802408-9818

Ombud: Foyen Advokatfirma KB

SAKEN

Strandskyddsdispens för infartsväg till fastigheten XX i Lidingö kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och stadsbyggnadsnämndens i Lidingö stad beslut den 11 juni 2019, dnr MSN/2019:218, att avslå ansökan om strandskyddsdispens för infartsväg.

Dok.Id 1672314

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden i Lidingö stad har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa dess beslut att avslå ansökan om strandskyddsdispens för infartsväg.

Prästlönetillgångar i Stockholms stift (PLT) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Nämnden

Enligt mark- och miljödomstolens domslut omfattar dispensen hela infartsvägen, även den del som går över fastigheteten YY. I domskälen anges dock att domstolen endast kan pröva om åtgärden kan genomföras på fastigheten XX. Hela infartsvägen måste prövas. Den dispens som getts för anläggande av vatten och avlopp är villkorad bl.a. på det sättet att åtgärden endast får utföras i befintlig stig, som sedan ska återställas. Det är en felaktig slutsats att de två pilträden närmast huset indikerar hur vass har slagits historiskt på platsen. Dessa står bredare isär än de två pilträd som är belägna i början av vassområdet. En slagen vassremsa som ibland översvämmas värms upp snabbare på våren och är en viktig livsmiljö för växter och djur. Det bör beaktas att PLT:s ansökan om förhandsbesked för en byggnad för åretruntboende har avslagits.

PLT

Såväl ansökan som mark- och miljödomstolens dom omfattar hela vägsträckan, även den del som går över fastigheten YY. Det är fråga om ett bostadshus i direkt anslutning till annan bebyggelse, i ett område som i översiktsplanen är utpekad för

bostäder. Tillgänglighetsaspekten för den enskilda fastighetsägaren ska därför väga mycket tungt vid en avvägning mot det allmänna intresset. Som mark- och miljödomstolen konstaterar i sina domskäl uppfyller nuvarande gångväg inte kraven på tillgänglighet för slamtömningsfordon eller andra tyngre fordon som kan komma att behöva ta sig fram till fastigheten. Vid en nödsituation skulle inte heller utryckningsfordon såsom ambulans, brandkår eller polis kunna ta sig dit, vilket medför fara och skapar otrygghet.

De två pilträdd som nämnden tar fasta på i överklagandet står inte i själva vassområdet utan på fast mark. Det är tydligt att de två pilträdd som står ute i vassområdet markerar en historisk gräns för slagning av vass, vilket framgår av foton från mark- och miljödomstolens syn. Vassen har troligen slagits kontinuerligt sedan 1942, vilket innebär att det rör sig om en permanent åtgärd. Det bestrids att den slagna vassen har en sådan betydelse ur ett djur- och växtperspektiv som nämnden påstår och att anläggandet av vägen skulle påverka djur- och växtlivet i nämnvärd omfattning. Nämndens uppgift att vassområdet och därmed även gångstigen ibland översvämmas är korrekt. Det en av anledningarna till att en väg behöver anläggas. När detaljplanen antogs påpekade såväl PLT som lantmäterimyndigheten att en väg till fastigheten behövdes. PLT har bedömts ingå i gemensamhetsanläggningen ZZ, som omfattar bl.a. Trolldalsvägen och Bergtrollsvägen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Den infartsväg PLT ansökt om strandskyddsdispens för att anlägga går dels över PLT:s fastighet XX, dels över kommunens fastighet YY. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att prövningen ska omfatta hela den sökta vägsträckan. Vidare noterar domstolen att nämndens beslut att avslå ansökan om en alternativ parkeringsplats på fastigheten YY inte har överklagats och att nämnden bedömt att parkeringsplatsen på XX inte kräver strandskydds-dispens. Det är alltså endast frågan om strandskyddsdispens för själva vägen som nu är föremål för prövning.

På den plats där vägen ska anläggas finns i dag en stig som är ca 100 meter lång. Ungefär halva stigen går genom sankmark där det växer vass. Där löper den över en utfyllnad i marken som är ca 1,6 meter bred. Resten av stigen går över fast mark i ett relativt öppet område med enstaka träd, på ena sidan kantat av villabebyggelse.



Foto ur ansökningshandlingarna. Fastigheten XX är markerad med svart, streckad linje. Stigen går genom den snötäckta passage där vassen slagits och fortsätter snett uppåt i bild, längs med villatomten på bildens högra sida.

Den planerade vägen ska ha en 2,5 meter bred körbana som ska grusas. Med slänter på vardera sida kommer vägområdet att bli totalt 3,1 meter brett. Befintlig mark kommer att höjas med som mest 30 cm. Anläggandet av vägen kommer att kräva ingrepp i miljön, bl.a. ska en björk och några tallar tas ner och ett pilträd flyttas eller tas bort.

Nämnden har anfört att miljö- och stadsbyggnadskontorets ekolog besökt platsen och bedömt att vassområdet är av stort värde för växt- och djurlivet, bl.a. som buffertzon mot områden attraktiva för fågelhäckning. I övrigt finns inget underlag i målet från någon sakkunnig angående naturvärdena på platsen.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Den planerade vägen skulle bli bredare än den befintliga stigen och därmed mer framträdande. Den kommer också ligga på ett sådant sätt i landskapet att den är synlig och på ett tydligt sätt uppfattas som knuten till bebyggelsen på udden. Därmed kan den väntas få en viss sådan privatiserande effekt som avses i 7 kap. 15 § 2 miljöbalken (jfr rättsfallet MÖD 2018:23 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 februari 2021 i mål nr M 3099-20).

PLT har anfört att vassområdet närmast utfyllnaden på båda sidor har slagits kontinuerligt sedan lång tid tillbaka. Det är dock inte visat i målet att vassen slagits annat än sporadiskt för att sedan återetableras. Anläggandet av vägen innebär att en inte obetydlig del av vassområdet varaktigt tas i anspråk jämfört med befintlig utfyllnad, vilket får anses medföra att villkoren för djur- och växtlivet väsentligt förändras i den mening som avses i 7 kap. 15 § 4 miljöbalken.

Åtgärden kräver alltså strandskyddsdispens. Eftersom vägen skulle bli bredare än den befintliga utfyllnaden kan dispens inte ges på den grunden att området är ianspråktaget (7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Vägen är dock en sådan anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet vilket kan utgöra ett särskilt skäl för dispens (se 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken och Mark- och miljööverdomstolens domar den 1 november 2016 i mål nr M 3795-16, den 16 mars 2018 i mål nr M 1275-17 och i ovan nämnda mål nr M 3099-20). Vid prövningen enligt denna bestämmelse ska en avvägning göras mellan PLT:s intresse av att anlägga vägen och strandskyddsintressena. I förarbetena betonas att stor restriktivitet bör gälla i synnerhet i sådana områden som är särskilt värdefulla för växt- och djurlivet, t.ex. grunda mjukbottnar, landhöjningsområden och strandängar (se prop. 2008/09:119 s. 105).

En omständighet som talar för dispens är att det sedan länge finns en stig på platsen och att vägen därmed innebär en förhållandevis liten förändring av de befintliga förhållandena. PLT har också ett beaktansvärt intresse av att utveckla fastigheten och göra tomten mer tillgänglig. Samtidigt innebär åtgärden att delar av ett område som kommunen pekat ut som ett område med stora värden för växt- och djurlivet tas i anspråk. Vidare kan det inte uteslutas att vägen kommer ge upphov till barriäreffekter som påverkar den biologiska mångfalden i strandområdet negativt. Till detta kommer

att vägen bidrar till en viss ytterligare privatisering av området. Slutligen måste det beaktas att vägen är planerad att ansluta till en gångväg inom detaljplanelagt område som enligt planen inte får användas för biltrafik. Det är alltså osäkert om vägen över huvud taget kommer att kunna användas för sitt ändamål, vilket talar emot dispens. Vid en samlad bedömning av dessa omständigheter anser Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns skäl att ge strandskyddsdispens med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken.

Fastigheten kommer även utan bilväg att kunna användas på det sätt som den tidigare använts. Med hänsyn till detta och mot bakgrund av vad som angetts i förra stycket anser domstolen att det inte framstår som oproportionerligt enligt 7 kap. 25 § miljöbalken att avslå ansökan. Nämndens beslut ska därför fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Mikael Hagelroth, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund och tf. hovrättsassessorn Hannah Grahn.

Föredragande har varit Leonard Örner.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-05-04
meddelad i
Nacka

Mål nr M 7599-19

PARTER

Klagande

Prästlönetillgångar i Stockholms stift

Ombud: Foyen Advokatfirma KB

Motpart

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden Lidingö stad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen i Stockholms läns beslut den 30 september 2019 i ärende nr 505-36106-2019, se bilaga 2

SAKEN

Strandskyddsdispens för infartsväg till fastigheten XX i Lidingö kommun

DOMSLUT

Med ändring av underinstansernas beslut ger mark- och miljödomstolen dispens från strandskyddet för infartsväg till fastigheten XX i Lidingö kommun enligt den lokalisering som framgår av bilaga 1.

BAKGRUND

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden Lidingö stad (nämnden) beslutade den 11 juni 2019 att avslå ansökan om strandskyddsdispens för infartsväg till fastigheten XX i Lidingö kommun. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som i beslut den 30 september 2019 avslog överklagandet. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Prästlönetillgångar i Stockholms stift (PLT) har yrkat att mark- och miljödomstolen ska meddela strandskyddsdispens för infartsväg till fastigheten XX i Lidingö kommun. PLT har till stöd för sin talan hänvisat till vad som tidigare anförts och tillagt i huvudsak följande.

Fastigheten XX tillskapades genom avstyckning från den större fastigheten QQ år 1988 och har varit bebyggd och utarrenderad sedan år 1941. Den familj som arrenderat fastigheten genom åren har permanentboende i närheten och har inte haft samma behov av en bilväg till fastigheten som en fastighetsägare normalt sett har. PLT fick genom nämndens beslut den 11 juni 2019 strandskyddsdispens för ett nytt bostadshus, ny komplementbyggnad, ny brygga samt dragning av VA-ledning på/ till fastigheten XX, men inte dispens för infartsväg till fastigheten XX och alternativ parkering på fastigheten YY.

En strandskyddsdispens är i förevarande fall förenlig med strandskyddets syften enligt 7 kap. 13 § miljöbalken. Särskilda skäl för dispens föreligger såväl utifrån 7 kap. 18 c § punkten 1 miljöbalken som 7 kap. 18 c § punkten 3 miljöbalken.

Som särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § punkten 1 miljöbalken får det beaktas om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syfte. Länsstyrelsen har inte tagit hänsyn till vad de anfört om att även den tillkommande ytan är ianspråktagen sedan mycket

länge. Vassen har klippts ned så långt tillbaka i tiden som PLT känner till. För att bredda gångvägen och anlägga bilvägen behöver man inte gå utöver den redan nedklippta/ianspråkta delen av gångstigen.

Det är fråga om en tillkommande yta om cirka 0,55 meter på vardera sida om gångstigen. Det är uppenbart att samma ”stora värde” inte kan föreligga i de delar av vassområdet som redan klipps ned och som kommer att omfattas av den planerade breddningen. PLT veterligen har inte kommunekologen varit ute på plats och bedömt naturvärdena och det finns inget underlag som på något sätt underbygger ekologens uttalande. Vassområdet i stort omfattas inte heller av något annat skydd enligt 7 kap. miljöbalken än just strandskyddet. Området borde ha pekats ut som en nyckelbiotop om området innehåller så stora värden som kommunekologen gör gällande.

En breddning av gångstigen bör inte medföra en så omfattande barriär jämfört med i dag att det bör få genomslag i prövningen. Det är fråga om en väg med ytterst begränsad trafik som anläggs i ett område som redan är ianspråktaget. Vägen blir grusad och planeras med 2,5 meter körbanebredd och höjning av befintlig mark med som mest 0,3 meter. Vägslänter projekteras till lutning 1:1 vilket innebär att vägområdet som mest (där slänt krävs på båda sidor om körbanan) blir 3,1 meter. Befintlig gångstig inklusive nedklippt vass samt gångtrafikanter torde medföra en lika stor barriär som den planerade vägen.

Som särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § punkten 3 miljöbalken får beaktas om området behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området. Det går inte att tillgodose behovet av tillfartsväg utanför strandskyddat område. En väg motverkar inte strandskyddets syften. PLT menar att det inte går att jämföra med situationen för boende på Storholmen. Storholmen är en ö som trafikeras av allmänna kommunikationer. SL trafikerar i nuläget Storholmen med båt från Ropsten med 5-6 avgångar varje dag (vardagar, lördagar och söndagar). Det innebär också att Storholmen kan nå hela

året om, oavsett om isbeläggning sker och oavsett vilken möjlighet till förflyttning en boende har (t.ex. äldre personer eller personer med en funktionsnedsättning).

Att enbart kunna ta sig till fastigheten båtvägen försämrar tillgängligheten till fastigheten. Vintertid kan det vara förenat med betydande svårigheter att ta sig till fastigheten över gångstigen. Om det ligger is på vattnet är det också svårt eller ibland omöjligt att ta sig till fastigheten sjövägen. I nuläget är således möjligheterna att bebo fastigheten året runt begränsade. För äldre personer och personer med en funktionsnedsättning kan ovan angivna förhållanden helt omöjliggöra ett boende på fastigheten. Tillgänglighetsaspekten för den enskilde fastighetsägaren måste väga betydligt tyngre än vad länsstyrelsen har låtit den göra vid avvägningen mot det allmänna intresset som bestämmelserna om strandskydd syftar till att skydda. Att skapa en tillgänglig miljö för alla är vidare en viktig aspekt inom plan- och bygglagstiftningen och det är också tveksamt hur ett förbud mot att anlägga en väg till fastigheten förhåller sig till artikel 9 i den av Sverige ratificerade konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning av den 13 december 2006 (SÖ 2008:26). Enligt konventionen ska konventionsstaterna bland annat undanröja hinder och barriärer mot tillgänglighet ifråga om vägar och transportmedel för att underlätta för att personer med en funktionsnedsättning ska kunna leva oberoende och ha tillgång till den fysiska miljön på lika villkor som alla andra.

I samband med dragning av vatten och avlopp till fastigheten kommer VA-ledningen att förläggas under gångstigen och en förstärkning för att skydda ledningen kommer att behöva ske. Oavsett om en väg anläggs kommer det att ske ingrepp i gångstigen. Den ytterligare förstärkning och breddning av gångstigen som behövs för att anlägga den mindre grusvägen är att betrakta som obetydlig i sammanhanget. Efter det att kommunalt VA har dragits in till fastigheten kommer en LTA-station placeras på lämplig plats på fastigheten där markförhållandena är tillräckligt goda. PLT ställer sig frågande till hur kommunens servicebil och utrustning för pumpbyte m.m. ska kunna transporteras till fastigheten om det inte finns någon väg. Utifrån kommunens resonemang ska kommunen ta sig till LTA-

stationen med båt och alla leveranser till fastigheten av t.ex. byggnadsmaterial, inventarier m.m. måste anlända sjövägen.

Nämnden uppger att det från foton går att se att återväxt av vassen har skett vissa år och att detta sker snabbt om vassen inte slås. Sidorna har dock slagits sedan mycket lång tid tillbaka, kanske så länge som det har funnits ett hus på fastigheten (nuvarande hus uppfördes år 1942). Det är också ett bredare parti som har slagits än vad som kommer att tas i anspråk för vägen. Vägbredden blir cirka 2,5 meter och vägområdet cirka 3,1 meter. Det finns äldre träd i vassområdet utanför det planerade vägområdet som troligen markerar en yttre gräns för det område som har slagits kontinuerligt. Vassområdet borde, om det hade varit av så stor betydelse som nämnden nu gör gällande, ha omfattats av något skydd enligt 7 kap. miljöbalken, till exempel biotopskyddsområde. Vägen kommer inte att ta hela det område som traditionellt har slagits i anspråk. Utöver gångstigen är det en mycket begränsad del av den redan ianspråktagna slagna marken som kommer att utgöra väg. Om man fortsätter att slå som man gör i dag, kommer det att finnas en yta på vardera sida om vägen som fortfarande kommer att slås. En eventuell buffertzonen kommer således inte att flyttas utåt.

Som framgår av Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr M 3795-16 är en tillfartsväg till hus belägna inom strandskyddat område en sådan anläggning som för sin funktion måste ligga inom det området och således vid vattnet (jfr. 7 kap. 18 c § punkten 3 miljöbalken). Att inte tillåta en väg till fastigheten utgör som angetts i överklagande ett stort intrång i den enskildes rätt som inte är proportionerligt och är dessutom ett ingrepp i PLT:s egendomsskydd. Ett ingrepp i egendomsskyddet får enligt 2 kap. 15 § regeringsformen enbart göras om det sker för att tillgodose angelägna allmänna intressen samt är proportionerligt. Proportionalitetsbedömningen innefattar huruvida ingreppet är ägnat att tillgodose det avsedda ändamålet (ändamålsenlighet), om ingreppet är nödvändigt för att uppnå det avsedda ändamålet eller om det finns likvärdiga, mindre ingripande alternativ (nödvändighet) samt om den fördel det allmänna vinner står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar, se t.ex. NJA 2018 s. 753.

Att egendomsskyddet numera ska få genomslag även i dispensprövningen från strandskyddet framgår av Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr M 4244-19 av den 4 mars 2020. Därtill kommer att avsaknaden av en fullgod proportionalitetsprövning vid en dispensprövning för strandskydd – som 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ställer krav på – har betraktats som en överträdelse av egendomsskyddet som kan rendera i skadeståndsskyldighet för staten, se Stockholms tingsrätts avgörande i mål nr T 4824-19 av den 3 mars 2020.

PLT anser att nämndens beslut varken är nödvändigt eller står i rimlig proportion till den skada som ingreppet förorsakar. Detta med beaktande dels av de svårigheter det medför avseende tillgängligheten till fastigheten för den boende och andra med ärenden dit (t.ex. varutransporter och annan service), dels utifrån att strandskyddsdispens redan har medgetts för en ny byggnad, en komplementbyggnad och brygga på fastigheten samt för indragning av VA. Det ter sig i det läget märkligt att inte också tillåta en vägdragning till fastigheten. PLT kan inte heller se att nämnden eller länsstyrelsen har beaktat PLT:s egendomsskydd i den utsträckning som krävs för att en proportionalitetsbedömning ska anses ha genomförts på ett fullgott sätt.

Nämnden framför att anläggandet av en infartsväg skulle vara i strid med intilliggande detaljplanerat område, Trolldalen II (0186-P02/0207-0). Detta eftersom biltrafik måste tillåtas på en väg som i dag är utpekad som gångväg i detaljplanen för att trafik ska kunna nå den nya infartsvägen. PLT har svårt att se hur själva infartsvägen kan vara planstridig, eftersom den ligger utanför detaljplanelagt område. Små avvikelser från en detaljplan får göras enligt 2 kap. 6 § miljöbalken så länge som syftet med planen inte motverkas. PLT har tidigare konstaterat att gångvägen endast är cirka 20 meter lång och att vägen inte behöver breddas mer än när vägen övergår till en gångstig för att en bil ska kunna svänga runt hörnet, att gångvägen enbart kommer att nyttjas av mycket begränsad trafik till

och från en enskild fastighet samt att avvikelserna inte står i strid med planens syfte, tvärtom.

Vid en samlad bedömning anser PLT att det finns skäl för dispens från strandskyddsreglerna. Särskilt med beaktande av det stora intrång i den enskildes rätt och möjligheterna att vistas på fastigheten året runt som ett avslag innebär.

Nämnden har bestritt bifall till överklagandet och anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Det saknas särskilda skäl för att medge strandskyddsdispens för infartsväg till fastigheten XX. Det som PLT idag redan menar är ianspråktagen mark är en smal gångstig genom ett vass-/sankmarksområde samt ett område där man slagit vassen längsmed stigens sidor. Den ansökta infartsvägen kommer bli bredare än stigen och återväxt av den slagna vassen sker snabbt om den inte regelbundet slås. Detta innebär att området som då tas i anspråk/eller påverkas inte bedöms sakna betydelse för strandskyddets syften på ett sådant sätt som avses i 7 kap. 18 c § punkt 1 miljöbalken. Infartsvägen behöver dessutom förskjutas cirka 0,50 meter åt vänster vid angöring till fastigheten i förhållande till stigen och den slagna vassen.

Vassen längsmed stigens sidor har slagits under en okänd tid, men utifrån ortofoton kan utläsas att återväxt har skett vissa år. Att anlägga en infartsväg skulle innebära att viktiga naturmiljöer kommer att påverkas. Även om någon inventering inte har utförts i aktuell sankmark/vassområde bedömer nämnden att större vassområden likt detta är av stort naturintresse, inte minst för fågellivet, och därför bör skyddas och bevaras i den utsträckning det är möjligt. Nämnden kan dela PLT:s syn på att vassens kantzon (den slagna vassen) inte är lika attraktiv för fågelhäckning som området längre ut i vassen, men nämnden menar att vassområdet ändå har betydelse, bland annat för fågelhäckningar, eftersom den utgör en buffertzon mot häckningsmiljöerna. Om den nuvarande buffertzonen tas bort så flyttas buffertzonen utåt och området som är gynnsamt för fågelhäckning minskar. Att området inte är en utpekad nyckelbiotop beror på att detta är en klassning av skog som

Skogsstyrelsen använder. Ett vassområde kan därför inte klassas som nyckelbiotop, vilket gör att PLT:s uppfattning att vassområdet borde ha klassats som nyckelbiotop om det vore värdefullt saknar grund. Påståendet att kommunekologen inte varit på platsen saknar också grund, då han visst har besökt platsen.

Träd och vegetation behöver tas ned på den del av stigen som är belägen på fast mark, där Lidingö stad är fastighetsägare, vilket innebär att inte heller denna del av den tilltänkta infartsvägen i sin helhet redan är ianspråktaget på ett sätt som saknar betydelse för strandskyddets syften. I en dom från Mark- och miljööverdomstolen i mål nr M 3795-16 framkommer att en infartsväg, till två fritidshus belägna inom strandskyddat område, kan vara en sådan anläggning som för sin funktion måste ligga inom området och således vid vattnet. Vid en bedömning om det föreligger särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c § punkt 3 miljöbalken måste dock en avvägning göras mellan den enskildas intresse av att ta området i anspråk och de allmännas intresse som bestämmelserna om strandskydd syftar till att skydda. Det allmänna intresset som ligger bakom strandskyddet i detta fall väger tyngre än sökandens intresse av att uppföra den aktuella infartsvägen. Detta då fastigheten kan nås både med båt samt den befintliga gångstigen (cirka 120 meter från Trolldalsvägen, där biltrafik tillåts). Vad PLT anfört i sitt överklagande medför ingen annan bedömning.

Om infartsvägen ska kunna nyttjas som infartsväg för biltrafik till fastigheten XX förutsätter detta att biltrafik måste tillåtas på den väg som idag är avsedd som gångväg i gällande detaljplan Trolldalen II (0186-P02/0207-0). Anläggandet av infartsvägen skulle därmed bli planstridig. En strandskyddsdispens kan inte medges om åtgärden strider mot en detaljplan eller syftet med detaljplanen i enlighet med 2 kap. 6 § miljöbalken. Sammantaget anser nämnden således att det saknas förutsättning för att bevilja dispens från strandskyddet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit syn i målet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att domstolen i målet endast prövar huruvida ansökta åtgärder kan genomföras på fastigheten XX i Lidingö kommun. Det nämnden har anfört om att anläggande av en infartsväg kommer att innebära åtgärder på annan fastighet kan inte prövas inom ramen för detta mål. Domstolen noterar även att fastigheten XX ligger utanför detaljplanelagt område. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § miljöbalken aktualiseras därmed inte vid prövning av frågan om strandskyddsdispens kan meddelas för sökt åtgärd.

Frågan i målet är om nämnden har haft fog för sin bedömning att avslå ansökan om dispens från strandskyddet för att anlägga en infartsväg på den aktuella fastigheten.

PLT har som särskilda skäl hos domstolen anfört att området redan har tagits i anspråk på ett sådant sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften samt att det finns ett behov av vägen för att det ska gå att ta sig till fastigheten och att dispens därför ska medges med stöd av 7 kap. 18 c § första stycket 1 och 3 miljöbalken.

Av praxis framgår att en tillfartsväg till ett fritidshus inom strandskyddat området är en sådan anläggning som måste ligga vid vattnet och att behovet av en tillfartsväg inte kan tillgodoses utanför området (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 1 november 2016 i mål nr M 3795-16). Vid bedömningen av om det föreligger särskilda skäl för strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken ska det dock även göras en avvägning mellan klagandens enskilda intresse av att ta området i anspråk och de allmänna intressen som bestämmelserna om strandskydd syftar till att skydda, där en noggrann prövning behövs i förhållande till strandskyddets båda syften.

PLT har till stöd för sin talan närmare beskrivit beaktansvärda skäl för varför det finns ett behov av en tillfartsväg till fritidshuset. Bland annat har PLT angett att

enbart kunna ta sig till fastigheten båtvägen innebär att tillgängligheten till fastigheten är kraftigt försämrad. Vintertid är det inte ovanligt att det är förenat med betydande svårigheter att ta sig till fastigheten över gångstigen. Om det ligger is på vattnet är det också svårt eller ibland omöjligt att ta sig till fastigheten sjövägen. I nuläget är således möjligheterna att bebo fastigheten året runt begränsade. Särskilt för äldre personer och personer med en funktionsnedsättning kan nuvarande förhållanden helt omöjliggöra ett boende på fastigheten. Vidare uppfyller nuvarande stig inte kraven på tillgänglighet för slamtömningsfordon eller andra tyngre fordon. Strandskyddsdispens har beviljats för anläggande av VA-ledning under befintlig tillfartsväg och för att möjliggöra detta kommer förstärkningsåtgärder att behöva genomföras.

Mark- och miljödomstolen kunde vid syn konstatera att den ansökta infartsvägen i sin helhet kommer att placeras inom det område där vassen är och, enligt PLT:s uppgifter, har varit slagen under lång tid. Att vassen har slagits under lång tid har även bekräftats av nämnden. Nämnden har dock invänt att olika stort område har slagits under olika år samt att återväxt har skett. Vid synen kunde domstolen se de två träd som PLT anført utgör gräns för vassens slagning, samt notera att träden är placerade ungefärligen i mitten av den befintliga stigen till fastighetens tomtplats. Domstolen instämmer med PLT:s bedömning att dessa träd bör utgöra en historisk gräns för slagningen av vass.

Vid den avvägning som ska göras kan domstolen konstatera att den ansökta tillfartsvägen inte kommer att vara avsevärt mycket bredare än den befintliga stigen på fastigheten samt att det för anläggande av vägen inte bör krävas betydande ingrepp i naturmiljön. Ingrepp kommer vidare ske vid anläggande av VA-ledning som strandskyddsdispens har beviljats för.

Underinstanserna har anført att vassområdet är av stort intresse för växt- och djurlivet, bl.a. för fågelhäckning. Domstolen kan emellertid konstatera att den aktuella åtgärden inte bör ha någon specifik påverkan på någon art. Vägen kommer på det högsta stället att höjas med 0,3 meter och kommer att anläggas inom det

sedan tidigare slagna vassområdet. Domstolen bedömer mot bakgrund av detta att sökt infartsväg inte kommer att utgöra en större barriär i vassområdet. Genom vald lösning kommer intrånget bli så litet som möjligt i området. Sammantaget bedömer domstolen att det enskilda intresset av att få ta området i anspråk för en tillfartsväg väger tyngre än det allmänna intressen som ligger bakom strandskyddet (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 1 november 2016 i mål nr M 3795-16). Det föreligger därför särskilda skäl för att bevilja dispens från strandskyddet enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 och 3 miljöbalken.

Sammanfattningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att särskilda skäl finns för att ge dispens från strandskyddet i detta fall. PLT:s överklagande ska därför bifallas och dispens ges för tillfartsväg på fastigheten XX i Lidingö kommun.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (MMD-02)

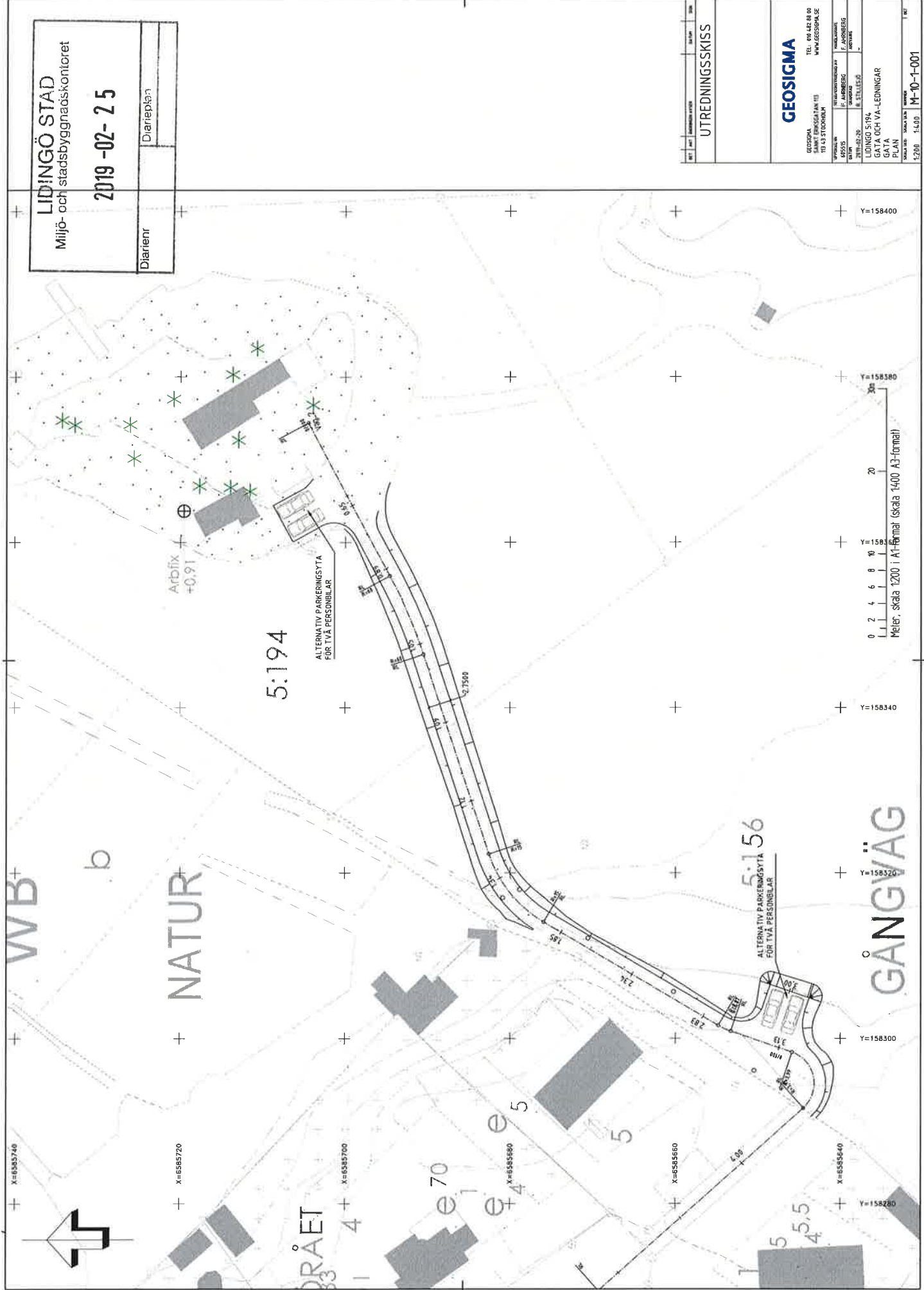
Överklagande senast den 25 maj 2020.

Alexandra Tavaststjerna

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Alexandra Tavaststjerna, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand. Föredragande har varit beredningsjuristen Caroline Johansson.

LIDINGÖ STAD
 Miljö- och stadsbyggnadskontoret
 2019-02-25
 Diarienummer

UTREDNINGSSKISS	UTREDNINGSSKISS
GEOSIGMA GEOSIGMA TEL: 010 442 80 00 SAMNT ENKELTAN 113 WWW.GEOSIGMA.SE 10 43 STOCKHOLM UPPDRAGSLEDARE: MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSKONTORET UPPDRAGSNUMMERNUMMER: M-STLLE50 UPPDRAGSNUMMERNUMMER: M-STLLE50 GATA OCH VA-LEDNINGAR PLAN SKALA: 1:200 14,00 ÖSKEN: M-10-1-001	





Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.